

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

створення сприятливого середовища; пристосування середовища закладу загальної середньої освіти до потреб осіб з особливими освітніми потребами; реструктуризація системи підготовки й перепідготовки педагогічних працівників; деінституалізація; створення нового покоління підручників для інклюзивної школи; збільшення кількості фахівців для надання психолого-педагогічного супроводу. За результатами дослідження укладено навчально-довідкове видання в трьох частинах, що систематизує досвід організації інклюзивної освіти в Україні через призму законодавчої бази у сфері інклюзивної освіти України, формує уявлення про хронологію законодавчих документів, їхні особливості в контексті становлення інклюзивної освіти [2].

Отже, констатовано, що для формування законодавчої бази в галузі інклюзивної освіти України характерна позитивна динаміка. Під впливом Конвенції ООН «Про права дитини» та Конвенції ООН «Про права осіб з інвалідністю» в українському суспільстві формується нова філософія державної політики стосовно дітей з особливими освітніми потребами, поступово змінюються погляди на проблему рівності можливостей, уживають заходів із запобігання дискримінації дітей та актуалізують правову парадигму розвитку інклюзивної освіти.

Література

1. Бондар Т. І. Тенденції розвитку інклюзивної освіти у США та Канаді.: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія МОН України, Хмельницький, 2019. 607 с.
2. Кузьмінський А. І., Бондар Т. І. Інклюзивна освіта в Україні: нормативно-правові акти. У 3 ч. Ч. 3. Черкаси : Видавець Вовчок О. Ю. 2017. 302 с.

УДК 373.2.015.311-053.4:398(043.2)

БРИЖАК Р. В., ВАРГА М. С.,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИТЯЧОГО ФОЛЬКЛОРУ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дослідженню фольклорних жанрів та сутності дитячого фольклору у вихованні та розвитку підростаючого покоління присвячені праці таких науковців-фольклористів, фахівців у галузі народної педагогіки, як: В. Анікін, О. Бріциної, В. Василенко, Г. Виноградов, Г. Довженюк, Л. Дунаєвської, З. Лановик, М. Лановик, Н. Сивачук, П. Чемериського та ін.

Значення «фольклор» сформулював науковець В. Томс, який в 1846 р. випустив у часописі «Atenium» статтю, в котрій говорив, що фольклор: «неписана історія, яка фіксує залишки давніх віровчень, звичаїв, у сучасній цивілізації».

Фольклор (з англ. folk – народ, lore – наука) – народна мудрість, усна народна творчість [1, с.91]. Це – найбільше духовне багатство народу,

скарбниця його традицій і звичаїв, у якій віддзеркалені бачення навколишнього світу, подій, що відбувалися упродовж віків.

Дитячий фольклор має свою специфіку, а саме: відповідає віковим особливостям дітей у виборі тем, образів, ідей; характеризується поєднанням словесного матеріалу з елементами гри, супровідними рухами; здебільшого фольклорні твори мають виражене виховне спрямування.

Дитячий фольклор представлений великим розмаїттям жанрів, проте, аналіз праць Г. Довженок, В. Лозко дозволив схематично визначити жанри українського фольклору (рис. 1.1).

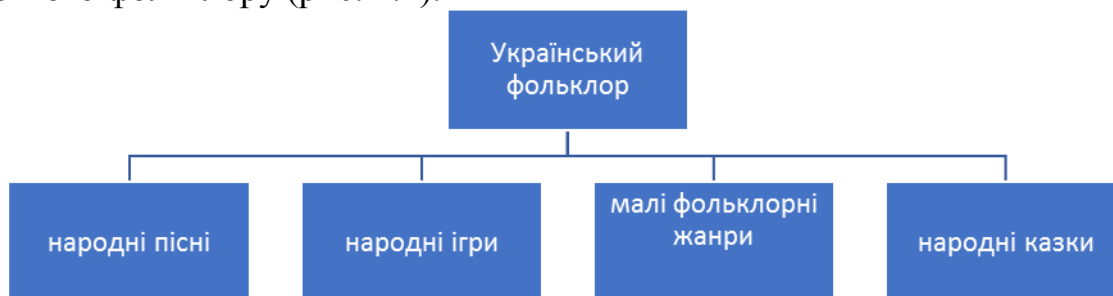

Рисунок 1.1. - Жанри українського фольклору

Фольклорні жанри, які вивчають з дітьми – це колискові, загадки, забавлянки, лічилки, заклички, скоромовки, прислів'я і приказки, казки, легенди, народні ігри та твори календарної обрядовості – веснянки, колядки і щедрівки.

Пропонуємо проаналізувати найбільш популярні жанр дитячої фольклористики.

Коліскова пісня – це лірична пісня, яку мати (рідше батько або інший член сім'ї) співає над колискою дитини. Колись така пісня не тільки присипляє дитину, але, як замовляння, приваблює, заважає, захищає від зла, зміцнює здоров'я, сприяє швидкому ростові.

До засобів українського фольклору відносять і народні пісні. У своєму дослідженні О. Кисельова розглядає їх як ліричні поетично-музичні твори, у яких відбиті почуття, переживання, думки людини, пов'язані з її особистим життям, подіями в сім'ї, родинними стосунками [3, с.33]. Аналіз народних пісень для дітей дав змогу стверджувати, такі пісні спрямовані на виховання в дітей слухняності, чесності, працьовитості, почуття поваги до старших, гостинності.

М. Лановик та З. Лановик розтлумачують прислів'я та приказки як стійкі афористичні вислови, що у стислій, точній формі висловлюють думку про певні життєві явища, реалії дійсності, людські риси, вчинки тощо в їх характерних і специфічних ознаках [2]. Відзначимо, що в народних прислів'ях і приказках знайшли своє відображення поняття людської гідності, честі, людяності.

Наголосимо, що народні ігри як засіб виховання дітей високо оцінювали К. Ушинський, Є. Водовозова, Є. Тихеева, С. Русова, В. Сухомлинський та ін. Так, К. Ушинський підкреслював яскраво виражену педагогічну спрямованість

народних ігор. На його думку, кожна народна гра містить у собі доступні форми навчання, вона спонукає дітей до ігрових дій, спілкування з дорослими [5]. Високу оцінку іграм дав також і В. Сухомлинський: «Гра – це величезне світле вікно, крізь яке в духовний світ дитини вливається живлючий потік уявлень, понять про навколишній світ. Гра – це іскра, що засвічує вогник допитливості» [4].

Казки – це епічні твори народної літератури, що відображають різні вірування, погляди та уявлення людей у структурованій хронологічно послідовній формі розповіді, з чіткими композиційними структурами, вражаючими конфліктами (добра і зла та призводить до перемоги добра).

Вище зазначені жанри українського фольклору встановлюють формування морального виховання дітей середнього дошкільного віку.

Отже, український фольклор як засіб морального виховання дітей відіграв неабияку роль в житті суспільства. Результати досліджень учених показав, що український фольклор не тільки невичерпне джерело народної духовності й моралі, а й невід'ємна складова виховання підростаючого покоління.

Література

1. Ватаманюк Г.П. Музика в країні доквілля : Навч. –метод. посібник. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 260 с.
2. Лановик М.Б. Українська усна народна творчість / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик // Підручник. – 3-тє вид., стер. – К. : Знання-Прес, 2005. – 591 с
3. Кисельова О. І. Використання українського фольклору в морально-етичному вихованні дітей дошкільного віку / О. І. Кисельова // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. пр. – 2007. – № 1–2. – С. 32–37
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Василь Сухомлинський. Вибрані твори в 5-ти т. – Т. 3 – К. : Рад. школа, 1977. – 670 с.
5. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / К. Д. Ушинський // Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: В 2 тт. – Т.1. –К. : Рад. шк., 1983. –С.192-471.

УДК: 371.134:811.1:055.591.6

ВАРГА Л.І.,
Мукачівський державний університет

ДО ПРОБЛЕМИ КРИТЕРІАЛЬНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Розвиток освітньої концепції сучасних ЗВО вирізняється посиленою увагою до формування особистості, яка б мала високу культуру спілкування в різних видах комунікативної діяльності. У цьому сенсі йдеться не тільки про особистість, як носія мови, що презентує себе у мовленнєвій діяльності, а й комуніканта, який приймає безпосередню участь у комунікативному акті, невимушено діє в реальній комунікації. У педагогічній теорії глибоко й усебічно схарактеризовано роль комунікації у вихованні та розвитку

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>